

TÜRÜK

*Uluslararası Dil, Edebiyat
ve Halkbilimi Araştırmaları Dergisi*

2017, Yıl:5, Sayı:11

Geliş Tarihi: 15.08.2017

Kabul Tarihi:30.10.2017

Sayfa:311-317

ISSN: 2147-8872

BATI TRAKYA'DA BİR HAZİNE: RODOP RÜZGÂRI DERGİSİ

Abdullah Şahin*

Mesout Kalın Sali**

Kübra Emre***

Özet

12 Kasım 1999 tarihinde yayın hayatına başlayan Rodop Rüzgârı gazetesi, Batı Trakya'nın Rodop ilinin Şapçı bölgesinin ilk Türkçe gazetesi unvanına sahiptir. Bu gazete 2007 yılına kadar yayın hayatına devam ettikten sonra Batı Trakya Türk azınlığının geçmişini ve kültürünü yeni nesillere daha iyi aktarabilmek için Rodop Rüzgârı dergisine dönüşmüştür. Derginin yoğun olarak ele aldığı konular arasında yöresel araştırmalar, gelenek ve görenek, spor, kültür, sanat ve popüler tarih gibi konular yer almaktadır. Bu araştırmada derginin ortaya çıkışından itibaren bütün sayıları incelenmiş, betimsel tarama yöntemiyle incelenmiş ve analiz edilmiştir. Rodop Rüzgârı'nın analizi sonucunda frekans değerlerine göre konular en fazladan en aza doğru "haber, kültür, tarih, bölge tanıtımı, edebiyat, toplum, din, eğitim, anı, röportaj, sanat, gezi ve diğer alanlar" şeklinde yer almıştır. Derginin analizi sonucunda konu yüzdeliği olarak haber 15.4, kültür 14.5, tarih 13.7, bölge tanıtımı 13.3, sanat 11.9, toplum 8.8, din 7.3, eğitim 4.6, anı 4.5, röportaj 2.1, gezi 1.3 orana sahiptir. Buna göre Rodop Rüzgârı dergisi için bir "araştırma, tarih, kültür ve sanat" dergisi tanımlaması yapılabilir.

Anahtar Kelimeler: Balkanlar, Batı Trakya, Süreli Yayınlar, Batı Trakya Dergileri, Rodop Rüzgârı Dergisi

* Doç. Dr., Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Sosyal Bilimler ve Türkçe Eğitimi Bölümü Öğretim Üyesi, abdsahin25@hotmail.com

** Okutman, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Rektörlük Türkçe ve Yabancı Dil Öğretimi Araştırma ve Uygulama Merkezi, mesut.salih@gmail.com

*** Yüksek Lisans Öğrencisi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, kbra.emre92@gmail.com

A TREASURE IN WESTERN THRACE: RODOP RÜZGÂRI MAGAZINE

Abstract

Rodop Rüzgâr Newspaper, which started its publication on November 12, 1999, has the title of the first Turkish newspaper of Şapçı district of Rodop of Western Thrace. After continuing its publication till 2007, this newspaper has turned into the Rodop Magazine to better convey the past of the Western Thrace Turkish minority and the cult of the new generation. Topics covered in the magazine include local researches, traditions and customs, sports, culture, art and popular history. In this research, all the issues have been examined since the emergence of the magazine, the topics they have been contacted have been analyzed, and the authors and poets have been classified. The content of the magazine was examined by document analysis method and subjected to item analysis by content analysis technique.

Key words: Rodop Rüzgârı Magazine, Western Thrace, Periodicals, Rodop, Western Thrace Magazines

1. Giriş

Türk tarihinin ayrılmaz bir parçası olan Balkanlar (İnalcık, 2016) Türklerin batıdaki en uç yerleşim alanı olmuştur. Balkanlara ilk Türk akınları Hunlarla başlamış, Bulgarlar, Avarlar, Peçenekler, Uzlar ve Kıpçaklarla devam etmiştir. Bu döneme ait Türk-Balkan halkları arasındaki dil ve kültür etkileşimine dair bilgiler oldukça sınırlıdır. Ancak Gelibolu Yarımadası'nda bulunan Çimpe Kalesi'nin Osmanlı Devleti tarafından fethedilmesiyle yeniden adım atılan Balkan coğrafyasında (Sancaktar, 2011) uygulanan hoşgörü ve iskân politikası sonucu 14. yüzyıldan itibaren Türklerin dil ve kültür bakımından büyük bir etkisinin olduğu tartışılmazdır. Bu etkileşim özetlenecek olursa burada yaşayan halkların yaşam tarzları, gelenekleri, kültürleri Türkçe ve Türk kültürünün yaygınlaşması; hamam, camii, medrese vb. inşa edilmesiyle büyük bir değişime uğramıştır. Böylelikle Balkanlarda Türk dili ve Türk kültürü yerel unsurlarla da kaynaşmıştır (Arslan, 2012). Balkanlarda Asırlarca süren bu hoşgörü temelli kaynaşma ve kültürel paylaşım, özellikle 19. yüzyılın ikinci yarısında ivme kazanan milliyetçilik hareketleriyle Osmanlı Devleti egemenliği altında yaşayan farklı halkların ulus-devlet olma arzusunun sonucunda ortaya çıkan isyanlar ve savaşlarla (Yetim, 2011) zarar görmüştür. Bu savaşlar sonucu Osmanlı Devleti büyük ölçüde toprak kaybı yaşamış, Balkanlardan geri çekilmek zorunda kalmıştır. Bölgede azınlık konumuna düşen Türkler günümüzde hala Balkanlar'da Türk kültürünü ve Türkçeyi yaşatmaktadır.

Balkan ülkeleri arasında imzalanan 10 Ağustos 1913 Bükreş Antlaşması'yla Bulgaristan'a bırakılan (Bulut, 2008; Arslan, 2008) ve devamında Lozan Antlaşması ile Yunanistan toprakları içerisinde kalan ve tek "resmî azınlık" statüsü verilen Batı Trakya'da (Çoban ve Burulday, 2015) Türkçeyi ve Türk kültürünü yaşatabilmek için verilen mücadele açık şekilde görülebilmektedir. Türkiye ile Yunanistan arasında 30 Ocak 1923 tarihinde imzalanan nüfus mübadelesi anlaşmasıyla Batı Trakya'daki Türk nüfus ile İstanbul, Gökçeada

ve Bozcaada'daki Rum nüfusun mübadele dışında bırakılma kararının ardından Türkiye sınırları dışarısında kalan Batı Trakya'daki Türk ve Müslüman nüfus; varlığını tüm baskılara rağmen günümüze kadar devam ettirmiştir (Yalınkılıç, 2014). Yunanistan'da kanun çerçevesinde tanınan tek azınlık dilinin, Batı Trakya'daki Türkçe (Mpaltsiotis, 2003) olması sebebiyle bölgedeki Türkler, Türkçeyi bir ses bayrağı ve kimliklerinin bir sembolü olarak görmektedirler. Çünkü toplum tarafından konuşulan dil, sadece iletişim aracı olarak kalmayıp o toplumun eğitiminin, kültür ve kimliğinin temelini oluşturur (Yalınkılıç, 2014). Bir insanın ana dilinden kopması ailesinden, milletinden ve kültüründen kopması demektir. Dolayısıyla Batı Trakya azınlık toplumu için hem ana dili, hem eğitim dili olan Türkçe vazgeçilemez ve taviz verilemez bir unsurdur (www.gundemgazetesi.com).

Lozan'dan sonra Azınlık Eğitimi'nin yanı sıra azınlık basın-yayın organlarına da sahip olan Batı Trakya Türkleri; yaşanan baskıları ve sıkıntıları, günlük gelişmeleri Yunanistan'da Türk dilinin belgesi olarak nitelendirebileceğimiz Türkçe günlük gazete ve dergilerle dile getirmeye devam etmektedirler. Batı Trakya Türklerine ait ilk basın organı olan "Zaman" gazetesi 16 Aralık 1923 tarihinde Yunanistan'da yapılan seçimler vesilesiyle yayın hayatına başlamıştır. Yine Batı Trakya Türklerinin arşivlerde tam koleksiyonu bulunan ilk yazılı sesi ise "Yeni Ziya" gazetesidir (Baltalı, 2007). Bunların yanında günümüze kadar "Yeni Yol", "Yeni Adım", "Balkan", "İnkılâp", "İmdat", "Öğretmenin Sesi" vb. pek çok gazete ve dergi yayımlanmıştır. Bunlardan Öğretmenin Sesi dergisi hala yayın hayatına devam etmektedir.

Batı Trakya'daki Türk ve Müslüman halkın sesi olan bu yayınlar bölgenin gündemini, tarihini, kültürünü, yapısını, değerlerini, gelenek ve göreneklerini anlamak ve değerlendirmek için oldukça önemli temel kaynaklardır. Bu çalışmada ele alınan ve tüm sayıları incelenen "Rodop Rüzgârı" adlı dergi de bu önemli kaynaklardan biridir. "Rodop Rüzgârı" 12 Kasım 1999 tarihinde yayın hayatına gazete olarak başlamış ancak 2007 yılının Temmuz ayında Batı Trakya Türklerinin geçmişine ışık tutmak; kültür, gelenek, görenek ve yakın tarihi yeni nesillere aktarmak adına daha derin konulara değinmek gerekçesiyle değişikliğe gitmiş; aylık, yöresel araştırmalar, popüler tarih, kültür ve sanat dergisi misyonu ile günümüzde de yayımlanmaya devam etmektedir (Baltalı, 2007).

2. Yöntem

Bu çalışmada gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama teknikleri kullanıldığı için nitel bir araştırmadır (Yıldırım; Şimşek, 2008). Çalışmanın verilerinin toplanması ve analizi için derginin yayın hayatına başladığı tarihten 2016 yılının sonuna kadar yayımlanan tüm nüshalar elde edilmiştir. Bu nüshalar ayrıca, çalışmanın evren ve örneklemini de oluşturmaktadır. Elde edilen nüshaların içeriği taranmış ve içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir. Bu içerik analizi, incelenmesi ve doğrulanması için sıkı ve sistematik bir takım prosedürü gerektirir (Saban, 2009; Cohen, Manion ve Morrison, 2007).

3. Bulgu ve Yorumlar

Bu çalışmada 2007-2016 yılları arasında yayımlanan toplam 94 adet Rodop Rüzgârı dergisi incelenmiştir. Dergiler tamamen Türkiye Türkçesi ve Türkiye alfabesi temel alınarak

hazırlanmıştır. 2007-2016 yıllarında yayınlanan Rodop Rüzgârı dergisinin bütün sayıları ayrı ayrı ele alınmış ve aşağıdaki tablolarda verilen sayı ve yüzdeler dağılıma ulaşılmıştır:

Tablo 1: Rodop Rüzgârı Dergisinin 2007-2016 yılları Konu Alanı Dağılımı

Konu Alanı	Frekans (f)	Yüzdeler (%)
Haber	89	15,4
Kültür	84	14,5
Tarih	79	13,7
Bölge Tanıtımı	77	13,3
Sanat	69	11,9
Toplum	51	8,8
Din	44	7,3
Eğitim	27	4,6
Anı	26	4,5
Röportaj	12	2,1
Gezi	8	1,3
Diğer Alanlar	21	2,8
Toplam	576	% 100

Tablo 1 incelendiğinde haber %15.4, kültür %14.5, tarih %13.7, bölge tanıtımı %13.3, sanat %11.9, toplum %8.8, din %7.3, eğitim %4.6, anı %4.5, röportaj %2.1, gezi %1.3'lük bir orana sahiptir.

Rodop Rüzgârı dergisinin ilk kurulduğunda bir gazete olarak yayımlanmaya başlamasının etkisi dergi hayatında da devam etmektedir. Bu nedenle haber yazıları %15,4'lük bir kısmı oluşturmaktadır. Bu oran diğerleriyle kıyaslandığında en yüksek oran olarak karşımıza çıkmaktadır. Gazete formatından dergi formatına geçen Rodop Rüzgârı, halen okuyucularını gündemden haberdar etme misyonunu sürdürmektedir.

Dergi, her sayısının kapağında bir “yöresel araştırmalar, popüler tarih, kültür ve sanat dergisi” olduğunu ifade etmektedir. Tablo 1'deki frekans değerleri ve yüzdeleri de bu ifadeyi destekler niteliktedir. Değerlere baktığımızda sırasıyla kültür, tarih, bölgeyi tanıtan yazılar ve sanat yazılarının birbirine çok yakın ve yüksek oranda olduğu görülebilmektedir. Batı Trakya bölgesinin tarihine, sanatına özellikle bölgesel araştırma yazılarıyla adeta bir ışık tutan dergi, genel olarak Türk dili, kültürü ve sanatı ile ilgili yazılara oldukça yer vermekte ve bu şekilde, bölgedeki Türklerle kökleri arasındaki bağı ciddi destek vermektedir. Buna örnek olarak derginin 2011 yılında yayımlanan 37. sayısını gösterebiliriz. Bu sayı “Balkanlar'da Türkçe Eğitimi Özel Sayısı” şeklinde hazırlanmış ve tamamıyla Türkçe eğitimi yazılarına ayrılmış olup özellikle Balkan ülkelerindeki Türkçe eğitimi konu edilmiştir. Derginin, belirttiği amaca uygun şekilde sanat yazılarına da %11,9 oranı ile yer veriliyor olması içerikteki istikrarı göstermektedir. Özellikle edebî sanatları içeren yazıların yanında el sanatlarıyla ve görsel sanatlarla ilgili yazılar da göze çarpmaktadır.

Batı Trakya'nın sosyokültürel yapısını başarıyla gözlemleyen Rodop Rüzgârı dergisi; toplum, İslam dini, Azınlık Eğitimi konularını da ihmal etmemiştir. Kültür, tarih, bölgeyi tanıtan yazılar ve sanat yazılarından sonra en çok bu konuların yer alması dikkat çekicidir.

Bir bölgenin kültürünü en iyi bilen kişiler o kültürü yaşamış olanlardır. Özellikle halk bilimi çalışmalarında sıklıkla kaynak kişilerin yaşamışlıklarına başvurulmaktadır. Dergide de o kültürü yaşayanların anıları kaleme alınarak değerlendirilmektedir. Bu şekilde dergi, Batı Trakya Türklerinin toplum hafızasını korumuş olup yeni nesillere aktarımını sağlamaktadır. Bunun yanında bölge halkının yakın ve uzak çevre hakkında bilgi sahibi olması konusunda da çok yararlı olan gezi yazıları derginin önemli konu başlıklarındandır. Ayrıca, bölgedeki uzman kişilerle yapılan röportajlar da derginin içeriğini zenginleştirmektedir.

Tablo 2: Rodop Rüzgârı Dergisinin Yıllara Göre Konu Alanı Dağılımı Frekansları ve Yüzdeleri

Yıllar	2007		2008		2009		2010		2011		2012		2013		2014		2015		2016		
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%	
Konu Alanları																					
Haber yazıları	5	16,7	11	14,7	11	13,8	7	18	1	12,5	7	13,3	11	14,3	12	14,8	12	18,8	12	19	
Kültür	5	16,7	11	14,7	12	15	7	18	1	12,5	7	13,3	11	14,3	12	14,8	9	14	9	14,2	
Tarih	5	16,7	11	14,7	12	15	7	18	1	12,5	7	13,3	11	14,3	12	14,8	8	12,5	5	7,9	
Bölgeyi tanıtan yazılar	5	16,7	10	13,2	7	8,8	6	15,3	1	12,5	7	13,3	11	14,3	12	14,8	9	14	9	14,2	
Edebiyat	1	3,3	8	10,7	10	12,5	4	10,2	1	12,5	6	11,4	8	10,4	8	9,8	6	9,4	7	11,1	
Toplum					5	6,2	5	12,7	1	12,5	7	13,3	11	14,3	10	12	8	12,5	4	6,3	
Din	3	10	7	9,3	4	5			1	12,5	7	13,3	5	6,5	8	9,8	6	9,4	3	4,7	
Eğitim	3	10	2	2,7	9	11,2	1	2,6	1	12,5	1	1,9	2	2,6	2	2,4	1	1,6	5	7,9	
Anı			3	4	2	2,5					3	5,7	4	5,2	3	3,6	5	7,8	4	6,3	
Röportaj			2	2,7	2	2,5	2	5,2					3	3,9	1	1,2			2	3,7	
Sanat	2	6,6	3	4									1	1,3	1	1,2			3	4,7	
Gezi yazıları			3	4	4	5							1	1,3							
Diğer alanlar	1	3,3	4	5,3	2	2,5															
Toplam	30	100	75	100	80	100	39	100	8	100	52	100	79	100	81	100	64	100	63	100	

Rodop Rüzgârı dergisini yıllara göre analiz ettiğimizde öncelikle derginin, aylık çıkan bir dergi olmasına rağmen, her yılın her ayında bir sayı yayımlamadığı görülmektedir. Buna göre tam olarak yayımlanan yıllar, 2014, 2015 ve 2016 yıllarıdır. Diğer tüm yıllarda, bazı dönemler, birkaç ayda bir yayımlanmıştır. Mesela; 2008, 2009 ve 2013 yıllarında 11 nüsha, 2010 ve 2012 yıllarında yedi ve 2011 yılında ise sadece bir nüsha olarak yayıma devam ettiği görülmektedir. Yayımlanmaya 2007'nin Ağustos ayında başladığı için sadece 5 aylık sayı yayımlanmıştır. Yıllar arasındaki bu farklılık, doğal olarak, yıllar içinde yayımlanan yazılarda da farklılık göstermektedir. Ancak, yayımlanan nüshalarla yazıların çokluğu doğru orantılı değildir. Verileri yazı yoğunluklarına göre incelediğimizde, frekans değeri 81 ile 2014, 80 ile 2009, 79 ile 2013, 75 ile 2008, 64 ile 2015, 63 ile 2016, 52 ile 2012, 39 ile 2010, 30 ile 2007 ve 8 ile 2011 şeklinde sıralanmaktadır.

Tablo 2'deki veriler incelendiğinde, "Haber Yazıları", "Kültür" ve "Tarih" yazılarının aralarında sürekli bir orantı olduğu görülebilmektedir. Bu üç grupta da yayımlanan yazılar nüsha sayısına eşit dağılım göstermektedir. Ancak, 2015 yılında "Kültür" alanının frekans değeri dokuz, "Tarih" alanının frekans değeri ise sekiz şeklinde olup bir düşüş söz konusudur.

Aynı durum, “Kültür” alanı dokuz ve “Tarih” alanı beş frekans değeriyle, 2016 yılında da görülebilmektedir.

“Bölgeyi Tanıtan Yazılar” alanına baktığımızda, her yıl mutlaka olmasına rağmen yıl içindeki tüm nüshalarda sadece 2007, 2011, 2012, 2013 ve 2014 yıllarında yer bulmuştur. Bu yılları da kendi aralarında değerlendirdiğimizde 2014 yılında her ay bir sayı çıkması sebebiyle, “Bölgeyi Tanıtan Yazılar” 12 frekans değeri ile en çok bu yıl yer almıştır.

“Edebiyat” ve “Eğitim” yazıları dergide her yıl yer bulan yazılardandır. Ancak, iki alan da, 2011 yılı hariç (2011 tek nüshadır), hiçbir yıl tüm nüshalarda yer almamıştır. “Edebiyat” yazılarının en yoğun olduğu yıl 10 frekans değeri ile 2009 yılıdır. Aynı şekilde “Eğitim” yazıları da 9 frekans değeriyle en çok yıl 2009 yılında yayımlanmıştır.

Tablo 2’ye göre geriye kalan tüm alanlar bazı yıllarda yer bulamamıştır. “Toplum” yazıları 2009 itibariyle çıkmaya başlamış ve 2016’ya kadar yer bulabilmiştir. Frekansının en yüksek olduğu yıl ise 2011’dir. Frekans değeri 11 ile 2011 yılının tüm nüshalarında yer almıştır. Bunun yanında “Din” yazılarına sadece 2010 yılında yer verilmemiştir. Frekans değerinin en yüksek olduğu yıl 2014 olsa da 2012 yılında çıkan tüm sayılarda yer almış ve %13,3 yüzdeliğine ulaşmıştır. “Anı” yazıları 2007, 2010 ve 2011 yıllarında hiç yer almamıştır. Bu yazılar, yüzdelik oranı %7,8 ve frekansı 5 olmak üzere en çok 2015 yılında yer bulmuştur. “Röportaj” yazılarında ise en yüksek frekans değeri 3’tür. Bu yazılar 2007, 2011, 2012 ve 2015 yıllarında hiç yer almamıştır.

Derginin “Sanat” yazıları 2007, 2008, 2013, 2014 ve 2016 yıllarında yer bulmuştur. “Gezi” yazıları ise sadece 2008, 2009 ve 2013 yıllarında yer bulmuştur. Bunun yanında bilim, çevre gibi konuları içeren “Diğer Alanlar” ilk üç yıl sonrasında devam etmemiştir.

Sonuç

Rodop Rüzgârı dergisi Türk kültürü, Türk dili ve Batı Trakya ile ilgili sunduğu zengin içerikli çalışmalarla Balkanlardaki ve Batı Trakya’daki Türkçe süreli yayınlar arasında önemli bir yer tutmaktadır. Yazılar incelendiğinde bu dergiyi diğer dergilerden ayıran en önemli yönün, araştırma dergisi özelliğini taşıdığı ortaya çıkmaktadır.

12 Kasım 1999 tarihinde yayın hayatına başlayan Rodop Rüzgârı gazetesi, Batı Trakya’nın Rodop ilinin Şapçı bölgesinin ilk Türkçe gazetesi unvanına sahiptir. Derginin yoğun olarak ele aldığı konular arasında yöresel araştırmalar, gelenek ve görenek, spor, kültür, sanat ve popüler tarih gibi konular yer almaktadır. Rodop Rüzgârı dergisinin analizi sonucunda frekans değerlerine göre konular en fazladan en aza doğru “haber 15.4, kültür 14.5, tarih 13.7, bölge tanıtımı 13.3, sanat 11.9, toplum 8.8, din 7.3, eğitim 4.6, anı 4.5, röportaj 2.1, gezi 1.3” orana sahiptir. Buna göre Rodop Rüzgârı dergisi için bir “araştırma, tarih, kültür ve sanat” dergisi tanımlaması yapılabilir. Rodop Rüzgârı dergisi bir Türklük bilimi dergisi olarak uzun yıllar hizmet vermiş başarılı bir dergi olarak yayın hayatına devam etmektedir.

Balkanlar, özellikle de Yunanistan'da Türk kültürüne hizmet araçlarından biri olan süreli yayımların- yayım hayatı bitmiş olanlar da dahil olmak üzere- akademik olarak incelenmesi ve nüshalarının kaybolma tehlikesine karşı elektronik ortamlara taşınması gerekmektedir.

Kaynakça

- Arslan, M. (2012). Tarihi Süreçte Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi - Öğrenimi Çalışmaları. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 9/2 <http://www.sbd.ksu.edu.tr/article/view/5000035289/5000034444> (Erişim Tarihi: 10.04.2016)
- Arslan, S. (2008). *Balkan Savaşları sonrası Rumeli'den Türk göçleri ve Osmanlı Devleti'nde iskânları*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Trakya Üniversitesi, Edirne.
- Baltalı, İ. (2007, Temmuz). Batı Trakya Türklerinin Basın Yayın Tarihi. *Rodop Rüzgârı*, S. 1., s.18
- Baltalı, İ. (2007, Temmuz). Başyazı. *Rodop Rüzgârı*, S. 1., s.1
- Bulut, S. (2008). Balkan Savaşları'dan Lozan'a Batı Trakya meselesi ve Mustafa Kemal Atatürk'ün Batı Trakya politikası. *Gazi Türkiyat Türkoloji Araştırmaları Dergisi* 1/3, s. 83-96
- Cohen, L., Manion, L. ve Morrison, K. (2007). *Research methods in education* (6th ed.). New York: Routledge. <https://islmblogblog.files.wordpress.com/2016/05/rme-edu-helpline-blogspot-com.pdf>
- Çoban, F. ve Burulday, A. F. (2015). Yunan milliyetçiliğinin ve mütakabiliyet ilkesinin Yunanistan'daki Müslüman-Türk Azınlığın haklarına etkileri. *Journal of International Social Research*, 8/38
- İnalçık, H. (2016). Türkler ve Balkanlar. Muhammet Savaş Kafkasyalı (Ed.). *Balkanlarda İslam Miadı Dolmayan Umut içinde* (s. 9-39). Ankara: T.C. Başbakanlık Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı. <http://www.tika.gov.tr/upload/publication/2.cilt.pdf#page=9> (Erişim Tarihi: 10.04.2016)
- Mpaltsiotis, L. (2003). *Glossiki Eterotita stin Ellada (Yunanistan'da Dilsel Farklılıklar)*. Atina Üniversitesi Yayını, Atina. <http://repository.edulll.gr/edulll/retrieve/3246/944.pdf> (Erişim Tarihi: 20.04.2017)
- Saban, A. (2009). Çoklu zekâ kuramı ile ilgili Türkçe çalışmaların içerik analizi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri* 9/2, s. 833-876.
- Sancaktar, C. (2011). Balkanlar'da Osmanlı hâkimiyeti ve siyasal mirası. *Ege Stratejik Araştırmalar Dergisi* 2/2, s. 27-47
- Yalınlıkçı, K. ve Yağmur, K. (2014). Batı Trakya Türklerinin ana dillerine ve kültürlerine karşı tutumları. *Bilig: Türk Dünyası Sosyal Bilimler Dergisi* 70, s. 283-308
- Yetim, F. (2011). Osmanlı İmparatorluğu'nun dağılma döneminde Balkan milliyetçiliği ve büyük güçler. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 25, s. 285
- Yıldırım, A., Şimşek, H. (2008). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (6. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık. <http://www.gundemgazetesi.com/trakyahaber/detay/2711> (Erişim Tarihi: 20.04.2017)